

Bu makaleye atıfta bulunmak için/To cite this article:

KAHVECİ, K. (2020). Yaşamak ve Bilmek: Varoluşun Mistik Tecrübesi. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 24 (Aralık Özel Sayı) , 121-130.

Yaşamak ve Bilmek: Varoluşun Mistik Tecrübesi

Kutsi KAHVECİ (*)

Öz: Bu yazının amacı, asil insana ve asil ruha hitap eden Alman teolog, filozof ve mistik Eckhart Von Hochheim'in mistik düşünceleri bağlamında varoluş sorununa bakışını ayrıntılı ve derinlemesine incelemektir. Eckhart varoluş sorununa karamsar değil iyimser bir açıdan yaklaşmaktadır. Eckhart için Hıristiyanlıkta varolma, Tanrı'dan ayrı düşünülemez ve dolayısıyla Tanrı'nın varlığı zorunludur. Bundan dolayı Tanrı inancının insanın varlığını anlamlandırdığına ve insanın varoluşla ilgili kaygılarını gidereceğine inanmaktadır. Çünkü Tanrı inancı, insana değer ve yaşamına da bir anlam katacaktır. Dolayısıyla insanın yaşamına gaye ve anlam kazandıran din yani Hıristiyanlık pek çok varoluşsal soruya da cevap verecektir.

Anahtar Kelimeler: Tanrı, Yaşam, Zaman, Ölüm, Varoluş.

Living and Knowing: Mystic Experience of Existing

Abstract: The aim of this paper is to examine the German theologian, philosopher and mystic Eckhart Von Hochheim's view of the question of existence in detail and in depth in the context of the mystical ideas, which addresses the noble man and the noble spirit. For Eckhart, existence in Christianity cannot be considered separate from God and is necessary when God needs it. He believes from this that his belief in God makes sense of human existence and will dispel man's concerns about existence. Because belief in God will add value to a person and a meaning to his life. Therefore, the religion that gives purpose and meaning to human life, that is Christianity, will answer many existential questions.

Keywords: God, Life, Time, Death, Existence.

Makale Geliş Tarihi: 20.12.2019

Makale Kabul Tarihi: 18.09.2020

I.Giriş

Düşünce tarihinde birçok teolog ve filozofun düşüncelerinde, varoluş sorunu bir problem olarak yer alırken, dünyayı, insanı ve Tanrı'yı düşüncelerinin temelini koyan, yaratılış merkezli bir ruhani geleneğe sahip Eckhart'da bu probleme kayıtsız kalmamış, bir takım çözüm önerilerinde bulunmuştur. Eckhart ve varoluş sorunuyla ilgilenen teolog ve filozoflar, insanın varoluşunu, insanın dünya ve evren içindeki yerini, kim olduğunu, ne olmaya çalıştığını, insanın kendini gerçekleştirme gibi konuları sorgulamışlardır.

Varoluş sorunu ile ilgili öne sürülen düşüncelerin çoğunun karamsar olduğu gerçeği karşısında, ruhani yolculuğu, yaratılıştan yeni yaratılışa doğru, Tanrı'nın ve ruhun içerisine derinlemesine bir yolculuk olarak adlandırılan Eckhart, varoluş sorununa iyimser bir açıdan yaklaşmaktadır. Çünkü Eckhart, katı kurallar vazeden ve toleransa yer vermeyen bir inanç sistemi içinde yetişmiş olmasına rağmen, Hıristiyan dünyasında bugün bile ışık ve ümit olma özelliğini kaybetmemiş bir isimdir.

*) Dr.Öğr.Üyesi Atatürk Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Felsefe Bölümü (e-posta: kkahveci@atauni.edu.tr) ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-6752-6566>

Bu makale araştırma ve yayın etiğine uygun hazırlanmıştır iThenticate for Authors & Researchers intihal incelemesinden geçirilmiştir.

Bu bağlamda Tanrı dünyanın sırrıdır ve yaratılmışları tanıyanın vaaza ihtiyacı yoktur; çünkü her yaratılan şey, Tanrı'nın yazdığı bir –kutsal- kitaptır (Kahveci 2014: 87,62,63) diyen Eckhart, yüzyılların ötesinde kalmış ve eskimiş bir isim olarak değil, hissedilen bir pırlıltı olarak varlığını devam ettirmektedir.

Tanrı ve insanın yakın bir ilişki içerisinde olduğunu söyleyen Eckhart'a göre, Tanrı'ya inanma insanın varlığını anlamlandırır. Çünkü din insana, varoluş içinde kendisini bir yere yerleştirmeye imkân verir ve varoluşla ilgili kaygılarını giderir. Bu bağlamda din, insana değer ve insan yaşamına anlam katar (Kahveci 2014: 89). Aynı zamanda insanın yaşamına gaye ve anlam kazandıran din; yaşamın anlamı nedir? Neden ölürüz? Ölümün sonra bizleri bekleyen bir yaşam var mıdır? gibi pek çok varoluşsal soruya da cevap verir

Eckhart açısından insanın temel kaygılarından en önemlisi ölümdür ve ölüm kaygısı kaçınılmaz şeydir. Çünkü yaşam ve ölüm birbirine bağlıdır. Bu nokta da Eckhart'a göre din bireyin bu temel kaygısını anlamlandırmasına yardımcı olur ve Eckhart için ölümden korkmaya gerek yoktur. Çünkü Eckhart ölüm korkusunun algıdan geldiğini, bakış açısının değiştirilmesi halinde, asıl doğuşun bizim ölüm olarak isimlendirdiğimiz süreçle başladığını savunur. Aynı zamanda Eckhart'a göre; cehennem de yanacak tek şey bizlerin yaşamı bırakmak istemeyen parçalarımızdır. Hepsini yakılıp yok edilecektir. Eckhart için bu bir ceza değil, ruhunuzun bağlarından kurtuluşudur. Öte yandan Eckhart eğer ölümden korkar ve yaşama sarılırsanız, yaşamınızı sizden çalan şeytanlar görürsünüz. Ama bununla barışırsanız, şeytanlar sizi dünyadan özgürleştiren melekler olurlar (Kahveci 2014:81) demektedir. Kısacası Eckhart'a göre varoluş ölümün sınırlarını aşmaktır. Yaşamımızın Tanrı'yla bağlantılı olduğunu savunan Eckhart için varoluş, Tanrı'daki yaşamımızdır ve varoluş Tanrı'dır.

II. Eckhart'ın Yaşamı

Eckhart Von Hochheim 1260 yılında doğmuş ve 1327-28'de ölmüştür. Eckhart, on beş yaşında, Dominikan Tarikatı'na katılmış ve otuz beş yaşında Thüringen Piskopos Vekilliği'ne atanarak o bölgenin en yetkili Dominikan din adamı olmuştur (Eckhart 1990: 61). Daha sonraları Eckhart, Roma'da tanrıbilim doktorluğunun yanı sıra Meister 'Üstat' unvanını da kazanmış ve yaşamı boyunca bu unvanla anılmıştır (Sena 1975: 7). Kuzeyde Hollanda'dan doğuda Prag'a kadar bir alanı kaplayan, elli papaz manastırı ve dokuz rahibe evi barındıran Saxony eyaletinin ilk eyalet sorumlusu seçilen (Kieckhefer 1978: 20) Eckhart'ın, bundan sonraki başlıca etkinliği, Ren vadisi boyunca kurulmuş rahibe manastırlarında vaizlik olmuştur. Bu arada birinci Keşiş olarak Strassburg'a yerleşmiş (Steiner 1923: 6) ve Eckhart, döneminin en ünlü vaizi olmuştur (McGinn 1981: 6).

Eckhart nereye gitmişse, orada gerek dersleri ve gerek vaazlarıyla derin izler bırakmıştır (Sena 1975: 7). Eckhart, akademik çevrelerde de saygı görmüştür. Ama Papa XXII. Johannes'in 27 Mart 1329 tarihli bir bildiriyle resmen heretiklikle suçlanmış ve yirmi sekiz önerisi -düşüncesi- mahkûm edilmiştir (Eckhart 1990: 63).

Eckhart dar görüşlü biri değildi ve bir İncil teologu, vaiz ve ruhani düşünürdü (Eckhart 1986: 15). Eckhart'ın birçok konudaki görüşleri yanlış algılanmış ve hatta unutulmuş ve Eckhart'ın yaratılış ruhaniliği yerine Batı yaratılış karşıtı bir ruhanilik benimsenmiştir (Eckhart 1941: 206). On beşinci yüzyıl ortalarından itibaren neredeyse tamamen unutilan Eckhart, ancak on dokuzuncu yüzyıl başlarında Alman ilahiyatçı Franz Xaver Von Baader (1765-1841) tarafından yeniden tanıtılmıştır (Serin 2007: 24,25).

Eckhart, halk dilinde felsefi-teolojik konuları tebliğ etmiştir (Libera 2005: 185). Aynı zamanda kendisini hem Ortaçağ Latince'si hem de yüksek Almanca ile ifade etmiştir. Risalelerinde Latince'yi, vaazlarında ise Almanca'yı kullanmıştır. Eckhart Dominikan tarikatı üyesi olan ve teknik anlamda Thomist olmasına rağmen, Ortaçağın en etkili Hıristiyan Neoplatonistiydi ve kendisinden sonraki büyük Alman filozoflarını eserleriyle etkilemiştir. Eckhart'ın görüşleri yaygın Hıristiyan Skolastisizmi'nden farklılık arz etmekteydi. Yaratılışın Neoplatonik Bir'den sudur ettiğini kabul eden Eckhart, aynı zamanda asil insana ve asil ruha hitap ediyordu (Evola 1994: 183).

III. Eckhart'ın Varoluş Felsefesi

Eckhart'a göre 'varoluş' Tanrı aracılığıyla konuşan ve bütün her şeye hitap eden kelimedir. Varoluş, yaratma için Tanrı'nın kelimidir çünkü yaratma varoluş vermektir. Hıristiyanların Tanrı'sı, düşünürlerin O'nu hapsedmek zorunda kaldıkları soyutlamalar dünyasında kalmış değildir. İbrahim peygamberin, İshak'ın, Yakup'un Tanrısı bir varolandır. İsa'nın insan biçimine bürünüp görünmesi aslında, Hıristiyan dininin varoluşsal özelliğini güçlendirmektedir. Kelam insan biçiminde görünmekle, bu varlık kipini benimsemiş, böylece, kendi yaşantısını, başkalarının da yeniden yaşamasına, bir bakıma yaşamış olduğu varoluşun bilincine ulaşmasına yardımcı olmuştur (Foulque 1991: 24).

Varoluş, yaratıcının ve yaratılanın ortak olarak sahip olduğudur. Bundan dolayı, bütün var olanlar, onları bir okyanus gibi sarmalayan Tanrı'da yüzerler. Tanrı'ya göre varoluş bir dairedir –halkadır-. Bu yüzden yaşamımız, varoluş içine koyulduğu boyutta Tanrı'yla bağlantılıdır. Bu nokta da varoluşun, Tanrı'nın ve kendi kendimizin derinliklerini yakalamak için, şuurumuzu ve yaşamının yollarını geliştirmek bizim sorumluluğumuzdur. Yaşamımız çok kısa olsa da yaşamı varoluş boyutunda kavarsak, o zaman yaşam her şeyden hatta kazanılmış yaşamdan bile soylu olacaktır. Varoluş, Tanrı'ya giriştir. Aynı zamanda Eckhart için varoluş, kendi kendini koruyan, dışa doğru erimeyen, aslında içe doğru eriyendir çünkü o, bizi Tanrı'nın içine doğru aktığımız köküne götürür. Bundan dolayı varoluş, Tanrı'daki yaşamımızdır (Fox 1980: 42).

Eckhart açısından ilahi varoluşun olağanüstü zenginliği, çevremizde olan bütün objelerde görünür hale gelir. Bu ilahiliğin varlığıdır. Tanrı, hiç bir şeyi varoluş kadar sevmez. Bu boyutta varoluşa sahip olan herhangi bir şey Tanrı'ya benzer. Her yaratık kendi varoluşunun aşığıdır ve bilir ki kutsallık varoluşun içindedir. İnsan ne pahasına olursa olsun bunu korumak için çabalar. Aynı zamanda acı çeken insanlar bile varoluşu sever (Fox 1980: 42).

Eckhart'a göre bütün her şey Tanrı'da soylu ve saftır. Bir yaratık Tanrı'dan aldığı varoluşu o kadar içten sever ki eğer bir kişi cehennemın tüm ıstırapları ruhunun üstüne dökülseydi, o yine de olmayı dileyecekti. Çünkü kendi oluşunu aşkla sever ve bunu doğrudan Tanrı'dan almıştır (Claud 1909: s.145).

Eckhart'ın oldukça etkilendiği Dominikan keşiş ve filozof Thomas Aquinas'da (1225-1274) Tanrı'nın varoluş olduğunu belirtmiştir. Fakat Eckhart Aquinas'dan daha ileri gider. O, varoluş Tanrı'dır der. Bütün varoluş Tanrı'da kökleştirilir ya da köklü yapılır ve Tanrı varoluşun tam halidir ve bütün varlığı içeren varoluşun saflığıdır. Burada Eckhart'ın konulara yaklaşım tarzı olan teolojik bakış açısına göre Tanrı'nın içinde olan Tanrı'dır ve bütün varlık Tanrı'nın içindedir. Bunların hepsi yaratıcı da kalırken yaratılışla akar. Aslında onun eğilimi, gördüğümüz gibi orijinaline tekrar erişmektir (Davies 2004: 93). Eckhart, bütün insanları ilahiliğin yakınlığının farkına varmaya davet etmektedir

Eckhart için varoluş, ölümün sınırlarını aşmak ve insanlar için ölümsüz yaşamı bulmada varoluşun tamamlanmışlığına girmektir. Eckhart açısından sonsuz yaşam ve ölüm aynı anda olur fakat Eckhart'ı en çok ilgilendiren ölüm, bu dünyadan ayrılmadan önce geçirdiğimiz ölümdür. Ona göre dünyaya karşı ölü olmak, dünyadan kaçmak, hayattan nefret ederek veya gerçek ölümü öldürerek, dünyadan ayrılmak kadar basit değildir. Bundan ziyade, dünyaya karşı ölü olmak, içinde varoluşun olduğu yaşama açık olmak demektir. Eckhart'a göre yaşam bir varoluş şekli olarak anlamlandırılır ki bu, bütün sırları bir araya getiren ve ayırmayan gizemin, derince yaşanmış tecrübesidir. Yaşam bir kapma, koruma, fethetme ve övünme şekli değil, bir varoluş şeklidir (Eckhart 1994: 246).

Eckhart, Kutsal Kitap'a ait metinlerin yorumunda, ne azizlerin ne eskinin kahramanlarının ne de ölüm sonrası yaşamın muhteşemliğinin hayal edilmesinin idealize edilmesine karşı koymamıştır. O, daha çok yeniden diriliş ve içine bu pasajların daldırıldığı temaları işler ve sonsuz hayat nedir ve ne zamandır? diye sorar. Eckhart'ın, peygamberin ve bazı insanların başından geçen ölümleri haber veren yazıları Kutsal Kitap'a ait metinlerdendir. Eckhart'ın mukaddes metinlerle ölümün sırrını nasıl aştığı, din biliminde kullanılan mukaddes okumalarla açıklanabilir: '*... dirilip daha iyi bir yaşama kavuşma umuduyla işkencelere katlandılar. Alaya alınıp kamçılandılar, hatta zincire vurulup hapsedildiler. Taşlandılar, testereyle biçildiler. Kılıçtan geçirilip öldürüldüler*' (İbraniler'e Mektup 2006: 11:35,36,37). *Tanrımız havarilerine: 'Ne mutlu doğruluk uğruna zulüm görenlere! Çünkü göklerin egemenliği onlarındır. Benim yüzümden insanlar size sövüp zulmettikleri, yalan yere size karşı her türlü kötü sözü söyledikleri zaman ne mutlu size! Sevinin, sevinçle coşun! Çünkü göklerdeki ödülünüz büyüktür. Sizden önce yaşayan peygamberlere de böyle zulmettiler dedi'* (Matta 2006 5:10,11,12). '*Benim adımdan ötürü herkes sizden nefret edecek. Ama sonuna kadar dayanan kurtulacaktır*' (Matta 2006 5:10,22).

Ayrıca Eckhart Kutsal Kitap'tan şu alıntıyı da yapar: '*Daha ne diyeyim? Gidyon (Gideon), Barak, Şimşon (Samson), Yiftah (Yeftah - Tephthah) Davut, Samuel ve*

peygamberlerle ilgili olanları anlatsam zaman yetmeyecek. Bunlar iman sayesinde ülkeler ele geçirdiler, adaleti sağladılar, vaat edilenlere kavuştular, aslanların ağızını kapadılar. Kızgın ateşi söndürdüler, kılıcın ağzından kaçıp kurtuldular. Güçsüzlükte kuvvet buldular, savaşta güçlendiler, yabancı orduları bozguna uğrattılar. Kadınlar dirilen ölüleri geri aldılar. Başkalarıysa salıverilmeyi reddederek dirilip daha iyi bir yaşama kavuşma umuduyla işkencelere katlandılar. Daha başkaları alaya alınıp kamçılандı, hatta zincire vurulup hapsedildi. Taşlandılar, testereyle biçildiler, kılıçtan geçirilip öldürüldüler. Koyun postu, keçi derisi içinde dolaştılar, yoksulluk çektiler, sıkıntılara uğradılar, baskı gördüler. Dünya onlara layık değildi. Çöllerde, dağlarda, mağaralarda, yer altı oyuklarında dolanıp durdular' (İbraniler'e Mektup 2006: 11:32,33,34,35,36,37,38). 'İşte çevremizi bu denli büyük bir tanıklar bulutu sardığına göre, bizde her yükü ve bizi kolayca kuşatan günahı üzerimizden sıyrıp atalım ve önümüze konan yarışı sabırla koşalım. Gözümüzü imanımızın öncüsü ve tamamlayıcısı İsa'ya dikelim. O kendisini bekleyen sevinç uğruna utancı hiçe sayıp çarmıhta ölüme katlandı ve Tanrı'nın tahtının sağında oturdu. Yorulup cesaretinizi yitirmemek için günahkârların bunca karşı koymasına katlanmış Olan'ı düşünün. Günaha karşı verdiğiniz mücadelede henüz kanınızı akıtacak kadar direnmiş değilsiniz' (İbraniler'e Mektup 2006: 12:1,2,3,4).

Şimdi Kutsal Kitap 'onlar ölüdür' demektedir. Eckhart için 'onlar ölüdür' ifadesi ilk olarak, dünyada ve hayatımızda acı olan her şeyin bir sonu olduğu anlamına gelir. Bu konu da Eckhart, insan görüşü, Hıristiyanlık varoluşçuluğunun temeli olan ünlü filozof ve tanrıbilimci Aziz Augustinus'un (354-430) düşüncelerine de yer verir. Augustinus 'bütün acıların ve bütün üzüntülü eylemlerin bir sonu vardır, fakat Tanrı'nın onlar için verdiği ödül sonsuzdur' (Kahveci 2014: 109) demektedir. İkinci olarak, Eckhart açısından bizim yaşamımız ölümlüdür ve acılardan, üzüntülerden korkmamalıyız çünkü bunların da hepsinin bir sonu vardır. Üçüncü olarak, kendimizi ölü olarak farz etmeliyiz. Böylece ne aşk ne keder bizi rahatsız edebilir. Bunun için insanı üzebilecek her şey, bize çok şey ifade etmemelidir. Eckhart için insanların kendilerini dünyaya ölmüş gibi bağlamaları iyi bir ilkedir. Eckhart, bu ilkeyle ilgili, dördüncü yüzyılda yaşamış olan Hıristiyan Azizi Nenezili Gregorios'un (329-390) şu sözlerini de hatırlatır: Hiç kimse Tanrı'ya, dünyaya tamamen ölü olan bir insanın ki kadar zengin bir boyutta sahip olamaz (Fox 1980: 45).

Diğer yandan dördüncüsü hepsinin en iyisidir. Bu da, şehitlerin 'onlar ölüdür' diye yazılmasıdır. Buna rağmen ölüm onlara varlık verir. Şehitler ölüdür ve yaşamı kaybetmişlerdir ama onlar varoluşu elde etmişlerdir. En yüce durumlar; varoluş, yaşamak ve bilmektir. Bilmek, yaşamaktan veya varoluştan daha yücedir. Bu açıdan da bu bilgi aynı zamanda yaşamı ve varoluşu kapsar anlamına gelir. Diğer taraftan yaşamak, varoluştan veya bilgiden daha yücedir. Örneğin; bir taş sadece varoluşa sahipken bir ağaç yaşama sahiptir. Buna rağmen eğer varlığı kendi içinde ve saflığında düşünürsek, o zaman varoluş bilmekten veya yaşamdan daha yücedir. Bu açıdan varoluşa sahip olan aynı zamanda bilgiye ve yaşamaya sahiptir (Fox 1980: 46). Kısacası denilebilir ki, şehitler yaşamı yitirdiler fakat varoluşu buldular.

Bu, ölü şeylerin yaşama geldiği ve ölümün kendisinin yaşama döndüğü aşırı güçlü bir yaşam formu olmalıdır. Echhart'a göre yaşam Tanrı'dır. Tanrı'ya göre hiçbir şey ölmez çünkü her şey O'nun içinde yaşar. Kesin olarak yaşamımız varoluş boyutunda yaşamaya devam eder. Eckhart der ki: Tanrı'nın en eşsiz varlığı varoluştur. Çünkü varoluşu vermek yaratıcıya özgüdür. Yaratıklar yaşam verir fakat varoluşu veremez. Sadece Tanrı bunu yapabilir (Fox 1980: 46). Kısacası Tanrı hariç varoluşu hiç kimse ilham edemez. Tanrı'nın en eşsiz varoluşu, varoluştur. Bütün varlıkların bir varoluş şekli vardır (Fox 1980: 46).

Aynı zamanda yukarıda değinildiği gibi Kutsal Kitap, sonsuz yaşama -yaşamın varoluş olduğu yaşama- taşınan şehitler hakkında onlar ölüdür demektedir. Bütün temel esaslarımıza karşı ölü olmalıyız. Böylece hiçbir şey bizi rahatsız edemez. Onun başlangıç gayesinde bilmemiz gereken neyse bilmeliyiz. Eğer bir şeyi kendi başlangıç gayesinde bilmezsek, onu kendi içinde doğru olarak bilemeyiz. Hiçbir bilgi, kendi içinde başlangıç sebebini bilmedikçe, doğru bir bilgi olamaz. Bu gibi durumda ruh öldüğünde, aslına ulaşan ruhun oluşunun formu olan yaşamdaki açık, ilk nedenine taşınmazsa; yaşam asla tamamlanamaz. Bu esas yaşamın bir varoluş biçiminde olduğunu gösterir ve bu yaşamda kendisi ile geçindiğimiz esastır (Fox 1980: 47). Kısacası yaşamımızın ölümlü; fakat varoluşumuzun ölümsüz olduğu kesindir. Neden böyledir? Çünkü varoluş yaşam tanrısına çok yakındır.

Bu bağlamda Eckhart'a göre, sonsuz yaşam şimdidir. Zamanın günahkâr bilincine karşı bu kadar sabırsız olmasının nedeni budur. Der ki; şimdi zaman bizi sonsuz hayattan ayırabilir. Zaman şuuru, her gün için sonsuz yaşamın başladığını kabul etmez. Bizi sürekli varoluştan, sonsuz yaşam şeklinden alıkoyan zamandır. Zamanla bağlantılı olan herhangi bir şey ölümlüdür. Eckhart'a göre zaman bilinci günahkâr bilinçle eş anlamlıdır. Çünkü zamana tutunmak zamansızlığa, derinliğe, huşuya, varoluşun coşkusunda zamanın geçici olarak durdurulmasına -ki burası sonsuz yaşamın başladığını öğrendiğimiz yerdir- karşı eleştiriye açık olmayı reddetmektir. Varoluşu tecrübe etmek zamandan daha derine inmek ve zaman sınırını aşmak demektir (Eckhart 1981: 162).

Aynı zamanda Tanrı'nın nasıl bir varoluş olduğu gerçeğini tecrübe etmekten ve aslında tatmaktan alıkoyan tek engel insanın kendisidir. Zamana karşı olan tutumumuz da bizi engelleyebilir. Fakat daha ölümcül olanı düalizme karşı olan tavrımızdır. Düalistik bilinç bizi, varoluşla ve Tanrı'yla bir olmayı tecrübe etmekten alıkoyan son günahkâr tavidir. Varoluştaki muhalefete devamlılık yoktur. Bizim için engel teşkil eden ikinci şey, bir şeyin kendi içinde zıttının olmasıdır (Fox 1980: 47).

Birleştirilmiş bir yaşam tarzına yükselmek için varoluşu, Tanrı'yı ve Tanrı'daki varoluşu tecrübe etmeye ihtiyacımızın olmasının nedeni budur. Eckhart başka bir yerde çift yönlü ya da farkı gören, Tanrı'yı göremez demektedir. Düalizm, bizi bir çiçeğin bile övündüğü varoluşun kutsallığına karşı kör eder. Düalizm veya zıtlık, şuurun birleştirilmiş haliyle her şeyin bilindiği bilgeliğin ışığına yol gösterir. Bu yüzden Eckhart, vaazını, ayrılmış sevgiden birleştirilmiş olana hareket edelim diyerek dua ile bitirir. Onun birlikten kastı, yaşamın ve ölümün, bu hayatın ve öteki hayatın, Tanrı'nın

ve bizim birliğimizdir. Bu Tanrı'nın ve O'nun kelamının birliğidir. Bu hayatta bütün acıların bir sonu varken, varoluşun bir sonu yoktur. Sonsuz olan Tanrı'ya göre bu çok özeldir. O çok kutsaldır, Tanrı'ya çok benzer. Bu yüzden hiçbir şey -varoluş sevgisini terk etmemiz hariç- bizi Tanrı'dan ayıramaz (Fox 1980: 47).

Öte yandan ruh bedene verilmiştir ve böylece ruh arındırılabilir. Eğer ruh bedenden ayrılırsa, ruhun ne bir sebebi ne de iradesi olur. Ruh tektir. O Tanrı'ya döndürebilecek gücü bulamaz. Aslında ruh kendi köklerinde olduğu kadar esaslarında da sebebi ve iradeyi bulur, fakat eylemlerinde bulamaz. Ruh bedende arındırılır, orada saçılan ve kapılıp gidilen şeyi bir araya getirir. Beş duyumuzun kapılıp gittiği şeyler ruha geri döndüğünde, ruh, içinde her şeyin tek olduğu bir şekle sahip olur. Ayrıca ruh, birleştirilmiş yaşam şekline hızla yükseldiğinde, erdemlerin uygulanmasıyla arındırılır. Ruhun saflığı, onun paylaşılan bir yaşam şekli tarafından arındırılmış olması gerçeğinde yatar. En küçük objede ayrılmış olan her şey, içinde hiçbir zıtlığın olmadığı bir yaşam şekline yükseldiğinde bir araya getirilecek. Bize engel teşkil eden şey, herhangi bir şeyin kendi içinde zıtlığa sahip olduğu andır. Acaba zıtlıkla ne demek istenir? Bununla ifade edilen, sevgi ve keder, beyaz ve siyah gibi zıtlıklardır. Bunlar birbirinin zıttıdır ve zıtlığın varoluşun içinde devamlılığı yoktur. Ruh, mantığın ışığına girdiğinde, artık zıtlığa dair hiçbir şey bilmez. Bu tür ışıktan düşen herhangi bir şey, faniliğe düşer ve ölür. Ruhun saflığının üçüncü sonucu onun hiçbir şeye meyli olmamasıdır. Başka bir objeye meyli olan herhangi bir şey ölür ve o sürekliliğe sahip değildir (Eckhart 1981: 162).

Varoluş boyutunda Tanrı'daki en küçük objeyi bilmek, bir meleği bilmekten daha iyidir denilebilir. Aziz Augustinus der ki, eğer melekler, yaratıkları Tanrı olmaksızın bilirse, bu alacakaranlıktır. Diğer yandan, eğer yaratıkları Tanrı da bilirse, bu seher vaktidir. Onlar tekrar Tanrı'nın kendisinin nasıl sade bir varoluş içinde olduğunu bildiklerinde, o, parlak gün ışığıdır. İnsanlık varoluşun ne kadar yüce olduğunu bilmeli ve anlamalıdır. Hiçbir yaratık varoluşu özlemeyecek kadar küçük değildir. Tırtıllar ağaçlardan düştüğünde, varoluşlarını korumak için yüksek bir duvarın üzerinde sürünürler. Varoluş bu kadar uludur. Tanrı'daki ölüme saygı duyarız. Böylece o bizi yaşamdan daha iyi olan varoluşa, yaşamaya devam eden yaşamımızın varoluş boyutuna geldiği bir varoluş biçimine taşıyabilir. İnsanlar ölüme istekli gitmelidir. Böylece daha iyi bir varoluş biçimi onların olacaktır (Davies 2004:95).

IV. Sonuç

Öncelikle Eckhart, varoluş sorununa karamsar değil iyimser bir açıdan yaklaşmaktadır. Eckhart için Hıristiyanlıkta varolma, Tanrı'dan ayrı düşünülemez ve dolayısıyla Tanrı'nın varlığı zorunludur. Bundan dolayı Tanrı inancının insanın varlığını anlamlandırdığına ve insanın varoluşla ilgili kaygılarını gidereceğine inanmaktadır. Çünkü Tanrı inancı, insana değer ve yaşamına da bir anlam katacaktır. Dolayısıyla insanın yaşamına gaye ve anlam kazandıran din yani Hıristiyanlık pek çok varoluşsal soruya da cevap verecektir.

Eckhart açısından insanın temel kaygılarının başında ölüm korkusu gelmektedir. Çünkü yaşam ve ölüm birbirine bağlıdır. Bu nokta da Eckhart'a göre din, bireyin bu

temel kaygısını anlamlandırmasına yardımcı olacak ve artık ölümden korkmaya gerek kalmayacaktır. Çünkü Eckhart ölüm korkusunun algıdan geldiğini, bakış açısının değiştirilmesi halinde, asıl doğuşun bizim ölüm olarak isimlendirdiğimiz süreçle başladığını söyleyecektir. Eckhart'a göre varoluş ölümün sınırlarını aşmaktır ve insanlar için ölümsüz yaşamı bulmada varoluşun tamamlanmışlığına girmektir. Yaşamımız Tanrı'yla bağlantılı olduğu için de varoluş, Tanrı'daki yaşamımızdır ve varoluş Tanrı'dır.

Aynı zamanda varoluş, Tanrı aracılığıyla konuşan ve bütün her şeye hitap eden kelimedir. Varoluş, yaratma için Tanrı'nın kelimidir çünkü yaratma varoluş vermektir. Varoluş, yaratıcının ve yaratılanın ortak olarak sahip olduğudur. Varoluş, Tanrı'ya girer. Varoluş, bizi Tanrı'nın içine doğru aktığımız köke götürür. Bundan dolayı varoluş, Tanrı'daki yaşamımızdır.

Tanrı, hiç bir şeyi varoluş kadar sevmez. Bu boyutta varoluşa sahip olan herhangi bir şey Tanrı'ya benzer. Her yaratık kendi varoluşunun aşığıdır ve bilir ki kutsallık varoluşun içinde yer alır ki, o ne pahasına olursa olsun, bunu korumak için çabalar. Çünkü varoluşunu doğrudan doğruya Tanrı'dan almıştır. Tanrı varoluşun tam halidir ve bütün varlığı içeren varoluşun saflığıdır.

Eckhart açısından sonsuz yaşam ve ölüm aynı anda olur fakat asıl ölüm, bu dünyadan ayrılmadan önce geçirdiğimiz ölümdür. Dünyaya karşı ölü olmak, içinde varoluşun olduğu yaşama açık olmak demektir. Eckhart'a göre yaşam bir varoluş şekli olarak anlamlandırılır ki bu, bütün sınırları bir araya getiren ve ayırmayan gizemin, derince yaşanmış tecrübesidir. Yaşam bir kapma, koruma, fethetme ve övünme şekli değil, bir varoluş şeklidir.

Eckhart açısından bizim yaşamımız ölümlüdür ve acılardan, üzüntülerden korkmamalıyız çünkü bunların da hepsinin bir sonu vardır. Kendimizi ölü olarak farz etmeliyiz. Eckhart için insanların kendilerini dünyaya ölüymüş gibi bağlamaları iyi bir ilkedir. Ölümler yaşamı kaybetmişlerdir ama onlar varoluşu elde etmişlerdir.

Bu, ölü şeylerin yaşama geldiği ve ölümün kendisinin yaşama döndüğü aşırı güçlü bir yaşam formu olmalıdır. Eckhart'a göre yaşam Tanrı'dır. Tanrı'ya göre hiçbir şey ölmez çünkü her şey O'nun içinde yaşar. Kesin olarak yaşamımız varoluş boyutunda yaşamaya devam eder. Tanrı'nın en eşsiz varlığı varoluştur. Çünkü varoluşu vermek yaratıcıya özgüdür. Yaratıklar yaşam verir fakat varoluşu veremez. Sadece Tanrı bunu yapabilir. Tanrı hariç varoluşu hiç kimse ilham edemez. Bütün varlıkların bir varoluş şekli vardır.

Eckhart'a göre, sonsuz yaşam şimdidir. Bizi sürekli varoluştan, sonsuz yaşam şeklinden alıkoyan, zamandır. Zamanla bağlantılı olan herhangi bir şey ölümlüdür. Eckhart'a göre zaman bilinci günahkâr bilinçle eş anlamlıdır. Ancak varoluşu tecrübe etmek, zamandan daha derine inmek ve zaman sınırını aşmak demektir.

Aynı zamanda Tanrı'nın nasıl bir varoluş olduğu gerçeğini tecrübe etmekten ve aslında tatmaktan alıkoyan tek engel insanın kendisidir. Zamana karşı olan tutumumuz

da bizi engelleyebilir. Fakat daha ölümcül olanı düalizme karşı olan tavrımızdır. Düalistik bilinç bizi, varoluşla ve Tanrı'yla bir olmayı tecrübe etmekten alıkoyan son günahkâr tavidir. Bizim için engel teşkil eden başka bir şey de, bir şeyin kendi içinde zıttının olmasıdır. Zıtlığın varoluşun içinde devamlılığı yoktur. Ruh, mantığın ışığına girdiğinde, artık zıtlığa dair hiçbir şey bilmez. Bu tür ışıktan düşen herhangi bir şey, faniliğe düşer ve ölür. Ruhun saflığı hiçbir şeye meyli olmamasıdır. Başka bir objeye meyli olan herhangi bir şey ölür ve o sürekliliğe sahip değildir.

Kısacası varoluş bu kadar uludur. Tanrı'daki ölüme saygı duyarız. Böylece o bizi yaşamdan daha iyi olan varoluşa, yaşamaya devam eden yaşamımızın varoluş boyutuna geldiği bir varoluş biçimine taşıyabilir. İnsanlar ölüme istekli gitmelidir. Böylece daha iyi bir varoluş biçimi onların olacaktır.

Kaynaklar

- Claud, F. M. A (1909). Meister Eckhart's Sermons, London, H. R. Allenson, Ltd. Racquet Court, 114 Fleet Street, E.C.
- Davies, O. (2004). The Unspoken Word: Negative Theology in Meister Eckhart's German Sermons, Journal of the History of Philosophy: Academic Research Library, 42, 3.
- Eckhart, M. (1941). A Modern Translation, By Raymond Bernard Blakney, Harper Torchbooks, the Cloister Library, Harper ve Row, Publishers, New York.
- Eckhart, M. (1986). The Classic of Western Spirituality (2): A Library of the Great Spiritual Masters President and Publisher Kevin A Lynch, C. S. P, Teacher and Preacher Edited By Bernard McGinn, With the Collaboration of Frank Tobin and Elvira Borg Stadt, Preface By Kenneth Northcott.
- Eckhart, M. (1990). Tanrı ve İnsan, Çev. Sedat Umran, İstanbul: Ruh ve Madde Yayınları.
- Eckhart, M. (1994). Selected Writings, Selected and Translated By Oliver Davies, Penguin Books, Ltd. London.
- Eckhart, M. (1981). The Classic of Western Spirituality (1): A Library of the Great Spiritual Masters President and Publisher Kevin A Lynch, C. S. P, The Essential Sermons, Commentaries, and Defense, Translation and Introduction By Edmund Colledge O. S. A and Bernard McGinn Preface By Huston Smith, Poulist Press.
- Evola, J. (1994). Modern Dünyaya Başkaldırış, Çev. Fevzi Topçuoğlu, İstanbul: İnsan Yayınları
- Foulquie, Paul. (1991). Varoluşçuluk, Çev. Yakup Şahan, İstanbul: İletişim Yayınları.

- Fox, M. (1980). Breakthrough: Meister Eckhart's Creation Spirituality In New Translation, Introduction and Commentaries By Matthew Fox, O. P. Image Books A Division of Doubleday and Company Inc. Garden City, New York.
- İbraniler'e Mektup (2006). Kutsal Kitap, Eski ve Yeni Antlaşma, İstanbul: Yeni Yaşam Yayınları.
- Kieckhefer, R. (1978). Meister Eckhart's Conception of Union With God, The Harvard Theological Review, Vol: 71, No: ¾, 3. 3
- Kahveci, K. (2014). Bir Mistik Düşünür: Meister Eckhart Atatürk Üniversitesi Yayınları, No: 1038, Erzurum: Eser Basın Yayın Dağıtım Matbaacılık.
- Libera, A. (2005). Ortaçağ Felsefesi, Çev: Ayşe Meral, İstanbul: Litera Yayıncılık.
- Matta İncili (2006). Kutsal Kitap, Eski ve Yeni Antlaşma, İstanbul: Yeni Yaşam Yayınları.
- McGinn, B. (1981). The God Beyond God: Theology and Myticism in the Thought of Meister Eckhart, The Journal of Religion, Vol:61, No:1.
- Sena, C. (1975). Filozoflar Ansiklopedisi, E-H, Cilt: 2, İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Serin, İ. (2007). Eckhart Meister, Felsefe Ansiklopedisi, Cilt: 5, Ed: Ahmet Cevizci, Ankara: Ebabil Yayınları.
- Steiner, R. (1923). Mysticism at the Down of the Modern Age, Çev. Karl E. Zimmer.